

Primul medic „spitalicesc“ din Gorj: dr. Dimitrie Culcer (1807 — 1867)

Dr. ADRIAN BECHERETE

S-a născut în 1807 la Bogdanhaza, comitatul Crasna, județul Zalău (mai târziu comuna Stircin, jud. Sălaj), din părinți săraci.

Tatăl său se numea Culcer Corăbianul, după alții Culceriu (Kulcer) și lucra pe moșia unui nobil ungar, el avînd o situație materială grea și obligații familiale multiple, trebuind să întrețină cei trei copii și soția sa suferindă. Pe moșia unde lucra familia Culcer, Dimitrie se împrietenește cu fiul grofului, care era de aceeași vîrstă cu el.

Fiind un băiat inteligent, nobilul maghiar îl trimite pe Culcer să însoțească (pe cheltuiala sa) pe fiul său la studii la Viena și apoi la Pesta.

După studii medii încununată de succes, Culcer se înscrie la universitate și în 1837 a absolvit în mod strălucit Facultatea de medicină din Pesta, fiind declarat medic.

Dorința de a trăi în țară liberă l-a însuflețit — ca și pe atîția alți cărturari ardeleni — să treacă în Principatele Române. Astfel, părăsește locurile natale și vine în Oltenia, unde este încadrat ca medic la Karantina de pe Dunăre cu sediul la Calafat, unde îl găsim pînă în anul 1840.

În 1839 în martie — la Pesta — își susține teza inaugurală intitulată: „Disertație de pestis orientali“, pentru care juriul de decernare îl apreciază elogios și, la 7 mai 1839, pe lîngă titlul de doctor în medicină, îi acordă și calificativul de „ornatissimus ac doctissimus vir“ (prea dlatins și prea învățat bărbat).

Unele surse arată că de la Calafat s-ar fi transferat la Zimnicea pentru scurt timp.

Cert este că o perioadă de 6—8 luni a lucrat ca medic la Craiova, unde o cunoaște pe Anica Otetelișanu, fiica slugerului N. Otetelișanu, ocîrmuitorul (prefectul) județului Gorj. Se căsătorește cu Anica Otetelișanu și se transferă la Tîrgu-Jiu ca medic al onugului (cercului), post pe care în 1842 îl părăsise doctorul IENICHEN prin expirarea contractului.

Între anii 1843 și 1855 funcționează ca medic al județului Gorj și al orașului Tîrgu-Jiu.

Din căsătoria sa cu Anica Otetelișanu au rezultat șapte copii și anume : căpitanul Vladimir Culcer (1848—1884), pe care în 1877 îl găsim luptînd ca locotenent sub zidurile Plevnei ; doctorul Dumitru (Tache) Culcer (1850—1927), fost participant la Comuna din Paris în 1871 (ca student medicinist a acordat ajutor medical camarazilor); generalul Ion Culcer (1858—1928), sublocotenent la Plevna în 1877 (o fotografie a vremii îl arată împreună cu fratele său Vladimir lîngă o redută cu cerită) și general în 1916, comandantul Armatei I pînă la venirea la acest comandament a generalului Dragalina; căpitanul Costică, Nicu Grigore și cel mai mic, Eugen.

La 1880 toți acești copii erau în viață; reuniți acasă cu prilejul unei sărbători, au ținut să facă împreună o fotografie (lipsește din acest document atît tatăl cît și mama, care, între timp, decedaseră).

Revenind la cariera și activitatea doctorului Culcer, trebuie să arătăm că lucrează ca medic al orașului în continuare și se distinge printr-o bună organizare a „trebilor doftoricești“; în martie 1844, el redactează un raport către ocîrmuire, prin care aduce la cunoștință că atît în oraș, cît și în împrejurimi există multe cazuri de boli venerice care pun în pericol sănătatea locuitorilor. Pentru a preveni răspîndirea acestora, doctorul Culcer propune în raportul său înființarea unui staționar pentru bolile venerice, unde cei bolnavi să poată fi tratați. Este primul document scris care se referă la starea sanitară a orașului Tîrgu-Jiu și la necesitatea înființării unui staționar pentru tratamentul convenabil al suferinzilor, el se datorește doctorului Dimitrie Culcer.

Trec doi ani, timp în care se caută diverse soluții, și, la 6 martie 1846, se încheie un contract de închiriere între magistratura (primăria orașului și Nicolae Protopopescu, document prin care acesta din urmă pune casele sale din drumul Poștei (actualmente strada Tudor Vladimirescu 32) la dispoziția medicului orașului pentru înființarea spitalului, chiria urmînd a fi plătită proprietarului de către administrația orașului. La 24 martie 1846, dr. Culcer solicită în scris magistraturii procurarea materialului necesar pentru ca spitalul să poată fi înființat.

Peste aproximativ două luni, la 16 iunie 1846, apare prima corespondență oficială a spitalului, semnată de primul medic spitalicesc din Gorj — doctorul Dimitrie Culcer. Se atestă, deci, fără nici o îndoială, că primul spital din județul Gorj a luat ființă în luna mai 1846 și că a început să funcționeze oficial la data de 16 iunie 1846. Spitalul era condus de dr. Dimitrie Culcer, care, la cele 15 paturi existente, era ajutat de felcerul Viener Ion, spițerul Winkler și doi îngrijitori.

Dar, doctorul Culcer n-a fost numai un bun organizator al serviciului sanitar din oraş şi judeţ, un medic harnic şi priceput, creatorul primei instituţii spitaliceşti din Gorj, ci şi un revoluţionar inimos. El a stat în primele rînduri ale pleiadei de paşoptişti, în fruntea cărora se situau Gheorghe Magheru şi Cristian Tell; în august 1848 a participat la arderea Regulamentului organic şi al pitacelor de boierie pe dealul Obreja din împrejurimile Tîrgu-Jiului. Ca urmare a atitudinii sale revoluţionare, a fost suspendat din activitate pe o perioadă de 18 luni.

Prin anii 1858—1859, îl găsim pe doctorul Culcer lucrînd ca „medic de district“ la Calafat, iar în 1862 este medic primar al judeţului Dolj, după ce în prealabil trecuse cu succes concursul de medic primar.

În anul 1862, a publicat lucrarea originală „Raport privitor la Musca Columbaceea“, în care, pe lîngă faptul că arăta ravagiile datorate acestei insecte asupra animalelor şi oamenilor, preconiza şi o serie de metode şi mijloace pentru stîrpirea ei.

În anul 1864, îl găsim transferat la Bucureşti, lucrînd ca medic şef al Capitalei, o dovadă a prestigiului de care se bucura.

Doi ani mai tîrziu, în 1866, obosit de muncă şi bolnav, se retrage ca pensionar la Tîrgu-Jiu, unde, în august 1867, a încetat din viaţă din cauza unei encefalite. Rămăşiţele pămînteşti odihnesc în cimitirul oraşului Tîrgu-Jiu de care l-a legat cea mai mare parte din munca sa.

Aceasta a fost viaţa şi activitatea doctorului Dimitrie Culcer, primul medic român care a profesat oficial şi stabil în Oltenia, cel care a dat fiinţă şi a condus primul aşezămînt spitalicesc din judeţul Gorj.